

"İkincisi: Beşerin havâssü'l-hams-ı zâhire ve bâtınadan başka, âlem-i gayba karşı açılan pek çok pencereleri var. Gayr-ı meş'ur pek çok hisleri var... Sâika vardır... Şâika var. O şevk ve sevk yalan söylemez. Yanlış gidemez." İzah?

İnsanlığın duyguları sadece "havâssü'l-hams-ı zâhire" denilen **görmek, işitmek, konuşmak, dokunmak, koklamak ve tatmaktan** ibaret değildir. Ya da insan sadece batine olan **vicdan, hayal, kalp, ruh, akıl** gibi duygulardan müteşekkil değildir.

İnsanlığın bu duygularının yanında birde yönü manevi alemlere yönelmiş yani gaybi alemlerle irtibatlı olan ama fazla şöhret bulmamış batini duyguları da vardır. **Saika** ve **şaika** bunlardan iki tanesidir.

İnsandaki **sır** denilen şey daha çok adı ve mahiyeti bilinmeyen duygular anlamında kullanılmıştır. Birçok his ve duygular bilinirken, bir çoğunun da varlığı hissedildiği halde mahiyet ve keyfiyeti bilinmiyor. İnsan hayatın en cami ve mükemmeline mazhar olduğu için bir çok hisler ve duygular ile donatılmıştır. Allah kendi isim ve sıfatlarını tanıtmak için insana bu isim ve sıfatları tartıp tanıyacak cihazlar vermiştir. Bu cihaz ve duyguların adedi, bilineni ve bilinmeyeni çoktur. İşin uzmanları bu duygu ve latifeleri ana hatları ile tespit ve tayin etmişlerdir. Burada bunlardan herkesin rahatlıkla bilebildiği zahiri ve batini hislerin yanında bir de bilinmeyen hisler ve duygulara işaret ediliyor.

Bu bilinmeyenlerden iki tanesini Üstad Hazretleri **saika** ve **şaika** şeklinde tespit ettim diyor.

Saika: Şuuru olmaksızın bir şeye sevk olunmaktır. Buna sevk-i İlahi de denir. İnkarcı filozoflar buna sevk-i tabii veya içgüdü adını veriyorlar. Mesela, Üstadımız arının mükemmel ve hikmetli vazifeleri görmesini sevk-i İlahi anlamında saika duygusu ile izah ediyor. Yani Allah arıya ne yapacağını saika duygusu ile talim ediyor. Onu bu duygu vasıtası ile yönlendiriyor. Yoksa akli ve şuuru olamayan arının o hikmetli ve mükemmel vazifeleri kendi başına görmesi ya da kör ve sağır tabiatın sevki ile yapması imkansızdır.

Şaika: Canlılardaki şevk ve motive duygusudur. Allah mahlukatına yapacağı vazifeleri saika ile bildirirken o vazifelere karşı istek ve arzuyu da şaika duygusu ile takviye ve teyit ediyor. Tabi bu **saika** ve **şaika** duyguları her canlıda aynı derece ve mertebede görünmez. İnsanlarda daha cami ve daha mükemmeldir.

Arı saika ve şaika duyguları sayesinde gider çiçeği bulur onunla dostluk kurar ona bir şeyler verir ondan bir şeyler alarak her bir nebatla münasebet kurar. İşte arıya bütün bu davranışları yaptıran temel nimet hayat nimetidir. Zira insandaki bütün duygu ve latifeleri çalıştırıp anlamlandıran da hayattır. Ve bütün duygular hayattan kaynar gelir.

“İkincisi: Beşerin havassü’l-hams-u zâhire ve bâtinadan başka, âlem-i gayba karşı açılan pek çok pencereleri var. Gayr-ı meş’ur pek çok hisleri var. Hiss-i sâmia, bâsıra, zâika olduğu gibi, bir hiss-i sâdise-i sadıka olan sâika vardır. Hem bir hiss-i sâbia-i bârika olan şâika var. O şevk ve sevk yalan söylemez. Yanlış gidemez.”(1)

İnsanın **görme, işitme, koklama, tat alma ve dokunma** duygularının tümüne zahirî hisler deniliyor. Bunlara ilave olarak insanda beş tane de batinî his var. Bunlar, **kuvve-i akliye, kuvve-i hayaliye, kuvve-i şehviye, kuvve-i gadabiye, hiss-i müşterek** olarak belirtiliyor. Bu beşinci his, diğerlerinin ortak faaliyetini sağlıyor. Bazen, kuvve-i vehmiye de bu beş hisse dâhil ediliyor. Bu durumda hiss-i müşterek hariç kalmış oluyor .

Üstat Hazretleri insandaki bu beş batinî hisden başka altıncı bir his olarak **“sâika”** ve yedinci his olarak da **“şâika”** hislerinin de bulunduğunu haber veriyor ve **“O şevk ve sevk yalan söylemez.”** buyuruyor. İnsan, vicdanının sesini iyi dinlediği ve aklını doğru kullandığı takdirde bu sevk ve şevk hisleri de insanı Rabbine ulaştıran birer rehber olurlar.

Sevk ve şevk hisleri hayvanlar âleminde çok açık görülebiliyor: Bir kuş yuvasından çıkıp uçmaya başladığında akıl ve irade ile değil, bir sevk ve şevk ile bir tarafa doğru uçmaya başlar. Akşam olduğunda tok olarak yine bir sevk ve şevk ile yuvasına döner.

“Eğer siz layıkıyla tevekkül etmiş olsaydınız, Allah sizi kuşları rızıklandırdığı gibi rızıklandırır. Onlar sabahleyin yuvalarından aç çıkarlar, akşam döndüklerinde karınları toktur.”(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Nokta.](#)

(2) bk. *Tirmizi, Zühd, 33; İbn Mace, Zühd, 14; İbn Hanbel,1/332.*